

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Študijski program: Predšolska vzgoja

UPORABA POUČNIH KNJIG V VRTCU

DIPLOMSKA NALOGA

Mentor:

MILENA MILEVA BLAŽIČ

Kandidatka:

CIMRMANČIČ JANJA

Ljubljana, maj 2011

Zahvaljujem se mentorici prof. dr. Mileni Mileva Blažić za njeno strokovno pomoč in nasvete pri nastajanju diplomskega dela.

Zahvaljujem se tudi vsem strokovnim delavcem vrtca Ciciban, iz Novega mesta, ki so mi kakorkoli pomagali in prispevali k nastanku moje diplomske naloge.

Zahvala gre tudi mojima staršema, sestrici Anji in fantu Frenku, ki so me ves čas spodbujali in mi stali ob strani.

Hvala Vsem, ki ste verjeli vame in potrpežljivo čakali na moj zaključek študija.

Diplomsko nalogo posvečam očiju, mamici, Anji in Frenku. Hvala Vam!

POVZETEK

Knjige otroke na posreden, nevsiljiv način, oblikujejo v bralce, uporabnike knjig, ki potrebujejo informacijo o nečem ali pa si s knjigo krajšajo čas. Knjiga pripomore k temu, da otrok lažje premaguje vsakodnevne miselne ovire, situacije, hkrati pa se mu širi miselno obzorje. Ob iskanju določene informacije pa otrok tako mimogrede pridobi še marsikatero drugo znanje.

Namen diplomske naloge je, da preko projekta »Oglejmo si nas skozi čas«, otroci s pomočjo poučnih knjig spoznajo, kako je bilo v preteklosti, kaj je v sedanjosti in kaj mislijo, da nam sledi v prihodnosti.

Teoretični del diplomske naloge zajema opis začetka mladinske književnosti na slovenskih tleh ter opis posameznih časovnih obdobj. Predstavljena je tudi didaktika mladinske književnosti, njeni cilji ter razvoj otrokove recepcijske zmožnosti. Povzete so stopnje bralnega razvoja po J.A. Appleyardu ter pomen zadovoljstva literature oziroma bralnih motivov po Perry Nodelman –u.

V empiričnemu delu pa je prikazano, kako smo z otroki spoznali posamezno temo iz celotnega sklopa devetih tem (čas dinozavrov in ledena doba, pradavnina in jamski človek, piramide in faraoni, grške igre, Rimljani, srednjeveški turnir, letalstvo, ozvezdje in planeti ter napoved prihodnosti), povezanih pod skupnim naslovom »Oglejmo si nas skozi čas«. Zapisan je dnevni potek dejavnosti in povzetek, v katerem je evalvacija o izvedeni dejavnosti. Za bolj nazoren prikaz, je priloženo tudi slikovno gradivo. Projekt je bil izveden v vrtcu Ciciban, enoti Labod, Novo mesto.

Ključne besede: knjižna vzgoja, poučna knjiga, enciklopedija, zgodovina

ABSTRACT

Books in an indirect and an unobtrusive manner create readers using books in their free time or to find information. Children using books better overcome everyday mental obstacles and situations while broadening their mental horizons. While searching for specific information, children acquire other skills as an added benefit.

The purpose of this Bachelor's thesis was to determine how children with the assistance of educational books understand what had happened in the past, current occurrences and their thoughts for the future. This was encompassed under a project entitled, "Look at us, over time" in my thesis Use of educational books in kindergarten.

The theoretical part of the thesis describes the onset of adolescent literature in Slovenia and a description of individual time periods. The didactics of adolescent literature, its goals and development of children's receptive abilities also are presented. Rates of reading development are summarized after J.A. Appleyard and the meaning of pleasure literature or reading motives are presented according to Perry Nodelman.

The empirical portion presents how children were introduced to each specific theme in the project entitled, "Look at us, over time!". The project consisted of nine associated themes (dinosaur and ice age, prehistoric and cave man, pyramids and pharaohs, Greek games, Romans, medieval tournaments, aviation, constellation and planets as well as future predictions. A daily record of activities and summaries were recorded in which the implemented activities were evaluated. To better illustrate the project visual images are also included. The project was implemented in the day care centre Ciciban, Labod Unit in Novo mesto.

Keywords: literature education, educational books, encyclopaedia, history.

KAZALO

1 UVOD	1
2 ZAČETEK MLADINSKE KNJIŽEVNOSTI.....	2
3 OBDOBJA SLOVENSKE MLADINSKE KNJIŽEVNOSTI	3
4 DIDAKTIKA MLADINSKE KNJIŽEVNOSTI.....	4
5 CILJI DIDAKTIKE MLADINSKE KNJIŽEVNOSTI.....	4
6 RAZVIJANJE OTROKOVE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI.....	5
7 BRALNI RAZVOJ PO J.A. APPLEBYARD.....	6
8 » <i>The pleasure of literature</i> « OZIROMA ZADOVOLJSTVO LITERATURE po Perry Nodelman-u	7
9 EMPIRIČNI DEL.....	11
9.1 OPREDELITEV PROBLEMA	11
9.2 CILJ PROJEKTA	11
9.3 PROJEKTNNA VPRAŠANJA	12
9.4 OPIS VZORCA	12
9.5 METODA ZBIRANJA PODATKOV	12
9.6 INTERPRETACIJA REZULTATOV IN UGOTOVITVE.....	13
9.7 KRAJŠA PREDSTAVITEV POTEKA POSAMEZNE TEMATSKE PREDSTAVITVE	14
10 SKLEP.....	44
11 VIRI IN LITERATURA	45

KAZALO SLIK

Slika 1: Predstavitev skupine	15
Slika 2: Miselni izziv: "Kaj je bilo dolgo časa nazaj?"	16
Slika 3: Ogled knjig, na temo dinozavri.....	18
Slika 4: Izdelana gibljiva dinozavrova čeljust.....	19
Slika 5: Začetek časovnega traku.	19
Slika 6: Preizkus nošenja bremena.....	21
Slika 7: Hoja s hoduljami.	22
Slika 8: Slikanje s prstnimi barvami, na temo Jamski človek.....	22
Slika 9: Ogled knjige, ki bralcu razkriva vsebino tako, da le ta odkriva in razpira okenca.	25
Slika 10: Risanje lastnih hieroglifov za svoje ime.	25
Slika 11: Risanje grških ladij. (tehnika: suhe barvice).....	27
Slika 12: Razstava izdelkov.	28
Slika 13: Umestitev nove teme na časovni trak.	28
Slika 14: Med pripravo pice.....	30
Slika 15: Preizkus, kako naj bi Rimljani nosili toge.	30
Slika 16: Okušanje "rimske pice".....	31
Slika 17: Spretnostne igre.	33
Slika 18: Igra v papirnatem gradu.	33
Slika 19: Priprave na konjeniške igre.....	34
Slika 20: Grb osebnosti.	34
Slika 21: Risanje podobe gradu.....	34
Slika 22: Okrasitev začetnice lastnega imena - iluminacija.....	35

Slika 23: Izdelki na časovnem traku.	35
Slika 24: Papirnata letala.	37
Slika 25: Nastajanje modelov raket.	37
Slika 26: Končni modeli raket.	38
Slika 27: Oznaka na časovnem traku.	38
Slika 28: Planetarij.	40
Slika 29: Izdelki na časovnem traku.	40
Slika 30: Plakat s fotografijami o planetih ter Nasinem muzeju na Floridi.	41
Slika 31: Sladkorne galaksije.	41
Slika 32: Miselni izziv: "Kaj je bilo včeraj, kaj je danes, kaj bo jutri?"	43
Slika 33: Ustvarjanje s kockami na temo "Napoved prihodnosti".	43
Slika 34: Časovni trak na koncu projekta.	44

PREDGOVOR

Diplomsko delo vsebuje teoretični in empirični del.

V teoretičnem delu želim predstaviti pomen knjižne vzgoje v vrtcu in uporabo poučnih knjig v vrtcu.

Praktični del vsebuje predstavitev projektne dela, zaprtega tipa, v skupini otrok, starih od 1 do 6 let, izvedenega v vrtcu Ciciban, enoti Labod.

1 UVOD

Da ima knjiga in branje za otroka in njegov razvoj velik pomen, potrjujejo bodisi stroke, ki se ukvarjajo z otrokom, bodisi stroke, ki se ukvarjajo s knjigo. Otrokova knjižna vzgoja je vključena v celoten vzgojno-izobraževalni proces tako v vrtcu kot šoli, začenja pa se v zgodnjem otroštvu, v družini.

Knjižna vzgoja v vrtcu je nekaj čisto vsakdanjega, nujnega, saj otroku s pomočjo knjige odgovorimo na marsikateri »zakaj«.

Knjige otroke na posreden, nevsiljiv način, oblikujejo v bralce, uporabnike knjig – leposlovnih in poučnih, bodisi za uporabo, ko potrebujejo informacijo o nečem, ali pa si s knjigo krajšajo prosti čas.

Knjiga prispeva k temu, da otrok lažje obvladuje vsakodnevne probleme in situacije, hkrati pa je na različnih področjih bolj razgledan (Jamnik 1997, str. 12). Ko tako otrok išče po knjigi kar ga zanima, mimogrede najde še veliko drugih informacij (Jamnik 1997, str. 13).

Zato je pomembno, da imajo otroci v vrtcu možnost izbire knjig – tako leposlovne kot tudi poučne. Slednje lahko otroku na razumljiv način pokažejo marsikatero situacijo in odgovore na njih.

Zato sem se odločila za projekt »Oglejmo si nas skozi čas«, kjer bodo otroci preko poučnih knjig spoznali, kako je bilo v preteklosti, kaj je v sedanjosti in kaj nam sledi v prihodnosti.

2 ZAČETEK MLADINSKE KNJIŽEVNOSTI

Razvoj mladinske književnosti v Sloveniji je podoben razvoju mladinske književnosti v Evropi. Prve slovenske knjige za otroke oziroma mladino so se začele tiskati kot predhodnica mladinske književnosti, namenjene pa so bile začetnemu opismenjevanju in verski vzgoji. Najpomembnejši dejavnik razvoja mladinske književnosti je novoveško poimenovanje otroka in otroštva, ki se je začelo v 16. in 17. stoletju, nadaljevalo v 18. stoletju in utrdilo z obdobjem romantike v prvi polovici 19. stoletja, ko so predvsem pesniki uveljavljali kult otroštva, mladosti, spontanosti, čustev in ko se je začelo vsesplošno zanimanje za ljudsko izročilo ter je prek iskanja identitete narodov to prešlo tudi na področje iskanja osebnih identitet. (Blažič 2008, str. 178).

Prvi knjigi v slovenščini (*Katekizem* in *Abecednik*, 1550) sta bili namenjeni razvijanju splošne oziroma funkcionalne pismenosti tako mladih kot odraslih. Opismenjevanje je postopoma postajalo institucionalizirano, izvajalo se je v cerkvah in nato postopoma tudi šolah, najprej cerkvenih, ob koncu 18. stoletja pa tudi posvetnih. Temu so sledila dela, ki so jih mladi brali, niso pa bila del mladinske književnosti (Biblija, abecedniki, katekizmi, pesmarice). Knjige za odrasle so sčasoma postale tudi mladinsko branje in so bile kasneje tudi vključene v učne načrte za osnovno šolo (1998, 2007). S postopno institucionalizacijo šol je povezano tudi nastajanje prvih strokovnih knjig, in sicer šolskih knjig, beril, slovníc, spisovnikov in drugih podobnih publikacij. (prav tam)

Pomemben dejavnik v razvoju mladinske književnosti so revije in časopisi za mlade bralce, ki so sredi 19. stoletja začeli nastajati po Evropi in se niso posredno povezovali le s šolo in izobraževanjem, ampak tudi z dejavnostmi zunaj šole oz. zunajšolskimi interesi - bili pa so še vedno v kontekstu vzgoje in so predstavljali teoretično osnovo za nastajanje avtorskega leposlovja, ki se je na Slovenskem začelo v drugi polovici 19. stoletja. (prav tam)

3 OBDOBJA SLOVENSKE MLADINSKE KNJIŽEVNOSTI

Literarnozgodovinsko slovensko mladinsko književnost delimo na pet obdobj (povzeto po Blažič 2008, str. 177).

- Prvo obdobje (1550 – 1580)

Gre za predliterarno obdobje oz. čas, ko se začne oblikovati slovenska književnost. V knjigah je bil otrok oz. mladostnik le posreden naslovnik (*Katekizem, Otročja Biblija*), predvsem v neliterarnih besedilih z versko ali poučno (Valentin Vodnik) vsebino. V času romantike in realizma pa so se številna besedila v procesu literarne recepcije, uvrstila, poimenovala kot mladinska (*Povodni mož, Martin Krpan*).

- Drugo obdobje (1848/50 – 1900)

Gre za literarni začetek, čas izdaje prve posvetne revije *Vedež* in izdajo mladinskih besedil, nemladinskih avtorjev.

- Tretje obdobje (1900 – 1950)

To obdobje imenujemo obdobje Otona Župančiča, njegove izrazite poetike, spoštovanja otrok ter nastajanja tako ilustracij kot tudi prvih slikanic.

- Četrto obdobje (1950 – 1990)

Gre za obdobje institucionalizacije mladinskih knjižnic, hkrati pa je čas različnih avtorskih poetik in sodobnih klasikov (Pavček, Kovič, Vegri, Grafenauer, Makarovič).

- Peto obdobje (od leta 1990 naprej)

Obdobje sodobne mladinske književnosti. Za to obdobje je značilna problemska tematika, manj bralnih in več igralnih dejavnosti, potrošništvo, pluralizem, dvojni naslovnik in subverzibilnost v mladinski književnosti.

4 DIDAKTIKA MLADINSKE KNJIŽEVNOSTI

Didaktika mladinske književnosti spada v množico specialnih didaktik, posebnih znanstvenoraziskovalnih disciplin, ki se ukvarjajo z vprašanjem, kako se določena področja dejanskosti in vede o njej vključujejo v vzgojno-izobraževalni proces ter svoje ugotovitve uporabljajo pri usposabljanju učiteljev za poučevanje. Ena izmed specialnih didaktik je tudi didaktika književnosti. (Kordigel Aberšek 2008, str. 14)

Didaktika mladinske književnosti je podtip didaktike književnosti, ki je definiran:

1. s posebnim tipom literarnega besedila, za katerega sicer veljajo zakonitosti književnosti, a tvori v njenem okviru poseben podtip, ki ga opisuje posebna literarna teorija, literarna teorija mladinske književnosti,
2. z bralcem, za katerega je značilno, da še ni zaključil svojega osebostnega razvoja,
3. s posebno recepcijsko situacijo, za katero veljajo drugačne zakonitosti, kot veljajo za recepcijsko situacijo, ko bere literaturo bralec, ki je že usvojil bralno tehniko do mere, da zanjo ne troši več t.i. bralne energije.

(Kordigel Aberšek 2008, str. 19)

5 CILJI DIDAKTIKE MLADINSKE KNJIŽEVNOSTI

Didaktika mladinske književnosti opredeljuje tri vrste ciljev:

- vzgojne cilje,
- procesne/funkcionalne cilje,
- izobraževalne cilje.

(Kordigel Aberšek 2008, str. 19)

6 RAZVIJANJE OTROKOVE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI

Otrokov recepcijski razvoj v veliki meri sovпада z njegovim kognitivnim, emocionalnim, moralnim, socialnim in jezikovnim razvojem. V zgodovini so otrokov »literarnobralni« razvoj in faze v njem sicer poimenovali in opisovali na različne načine.

Zdi se, da je za izhodišče opazovanja in opisovanja recepcijskega razvoja, najprikladnejša prav psihološka lestvica faz osebnostnega razvoja, saj nam le-ta ponazarja vpetost otrokovega recepcijskega razvoja v njegovo osebnostno zorenje na eni strani, na drugi pa nam ponuja komplementarne informacije s področja kognitivnega, emocionalnega, socialnega, moralnega zorenja. S pomočjo različnih področij zorenja, lažje opazimo in razumemo pojave v otrokovem recepcijskem razvoju.

Otrokov recepcijski razvoj delimo na:

- SENZOMOTORNO OBDOBJE, ki traja do konca prvega leta,
 - OBDOBJE OTROKOVE PRAKTIČNE INTELIGENCE, ki traja do 2./3. leta,
 - OBDOBJE INTUITIVNE INTELIGENCE, ki traja od 2./3. leta do 7./8. leta,
 - OBDOBJE KONKRETNIH, LOGIČNIH INTELEKTUALNIH OPERACIJ, ki traja od 7./8. leta do 12. leta,
 - OBDOBJE ABSTRAKTNE INTELIGENCE, ki se začne po otrokovem 12. letu.
- (Kordigel Aberšek 2008, str. 46)

7 BRALNI RAZVOJ PO J.A. APPLEYARD

Avtor J.A. Appleyard, S.J., v svoji knjigi *Becoming a Reader –The Experience of Fiction from Childhood to Adulthood*, postavlja tezo, da gre človek v svojem bralnem razvoju skozi pet razvojnih stopenj. Te se stopnjujejo od najbolj primarnega otroškega branja do zahtevnega, kritičnega odraslega bralca.

1. *Bralec kot igralec.*

V predšolskem obdobju otrok še ni samostojen bralec, vendar je zelo dober poslušalec zgodb, s pomočjo katerih postane odličen igralec v svetu domišljije, katera mu »slika« realnost, strahove in želje v podobah dane zgodbe. Otrok se postopoma nauči nadzorovati svojo domišljijo.

2. *Bralec kot junak.*

Osrednji lik zgodbe je šoloobvezni otrok pri katerem se besedilo preoblikuje glede na otrokovo razumevanje sveta in vloga oseb znotraj le-tega. Tukaj so zgodbe bolj organizirane in manj abstraktne kot pragmatične izkušnje, s katerimi se bralec poistoveti.

3. *Bralec kot mislec.*

Mladostniški bralec se zateka k zgodbam, s katerimi odkriva večje razumevanje vrednot, verovanje, smisla življenja, ideoloških predstav in vzorov za oponašanje. Krušni kriterij ocenjevanje zgodbe, so resnice znotraj idej in načina življenja.

4. *Bralec kot interpretator.*

Bralec, ki preučuje literaturo sistematično, ponavadi je študent jezikovne smeri, podiplomski študent oz. učitelj, ki preučuje besedilo kot organiziran del znanja. Značilno zanj je, da se nauči govoriti analitično, pridobi občutek zgodovine besedila in morda celo kritično teorijo o delovanju zgodbe.

5. *Pragmatični bralec.*

Odrasli bralci berejo na različne načine. Skupna značilnost odraslih bralcev je ta, da z večjo zavestjo in na pragmatični način, izberejo na kakšen način bodo uporabili branje.

8 »*The pleasure of literature*« OZIROMA ZADOVOLJSTVO

LITERATURE po Perry Nodelman-u

Kaj prinaša zadovoljstvo v literaturi – veselje do branja?¹ Dolgoletna predpostavka v literarni kritiki je, da literatura prinaša bralcu dve temeljni stvari, in sicer ga uči in navduši. Nekateri ljudje pravijo, da se veselja ne da naučiti, ker je v nasprotju z razmišljanjem.

Zaradi teh razlogov ljudje težko govorijo o veselju do branja. Znotraj učilnic in strokovnih revij je diskusija pretežno usmerjena na besedila, ki učijo. Zaradi tega imajo ljudje pogosto kompleksne strategije pri ugotavljanju pomena in uporabljajo bogat besedni zaklad, da opišejo in raziskujejo, kar jim besedilo ponuja.

Ta vidik je posebno viden v diskusijah med mladinsko literaturo. Večina odraslih oseb predpostavlja, da naj bi otroci brali predvsem zaradi tega, da bi se učili in zato so njihovi odgovori na tekste osredotočeni predvsem na sporočila, kjer se da kaj naučiti. Po ugotavljanju sporočila besedila, večina odraslih oseb meni, da naj bi bilo otrokom besedilo všeč, hkrati pa se bi pri tem tudi kaj naučili. Vendar večina odraslih oseb bi težko opisala kako oz. na kakšen način to zadovoljstvo izkusijo – kaj točno je tisto zadovoljstvo, kakšen je ta občutek in na kakšen način bralci to izkusijo. Seveda mnogo odraslih oseb noče o tem razmišljati in celo noče spodbudit otroke, da bi razmišljali o tem.

Osnovno načelo veselja do branja pri mladinski literaturi je ta, da veselje ni v nasprotju z razmišljanjem oz. da razmišljanje je veselje in da se o veselju do branja lahko razmišlja. Ponujata se nam dva razloga zakaj je dobro o tem razmišljati.

Prvo, kar je najbolj pomembno pri literaturi: tisti, ki radi berejo, bodisi so to otroci ali odrasli, to delajo primarno in to zato, ker pri tem uživajo in ne zato, ker je to dobro za njih.

Kadar pa ljudje berejo tisto, kar je dobro za njih, imajo zadovoljstvo v tem, da razmišljajo kako in na kakšen način njihovo branje spodbuja njihovo razmišljanje. Literaturo je potrebo priporočati tako, da bo naslovnik razumel, kaj mu želimo povedati oziroma, da bomo pri njem vzbudili zanimanje in s tem posledično, v dolgotrajnem procesu oblikovali zvestega bralca.

¹ Dobesedni prevod iz angleške besede »*pleasure*«, bi v našem jeziku pomenil »*užitek*«. Z mentorico pa sva se dogovorili, da med prevajanjem uporabim rajši izraz »*bralni motiv*«, ki je bolj primeren glede na vsebino.

Drugič, bralci ki ne razmišljajo o posledicah, o čem želijo in hočejo brati, bodo morda hoteli in želeli stvari, ki niso najboljše za njih. V tej knjigi avtor razmišlja o raznovrstnih načinih, kjer svet skuša oblikovati osebe v njihov namen in ne le za njihovo dobro – oblikovati celotno njihovo zavedanje, kdo so in kaj jim daje veselje. Če se želijo odrasli čim bolj osvoboditi takšnega načina oblikovanja in pri tem tudi pomagati otrokom, potem se morajo zavedati kako to deluje. Zavest kaj veselje v besedilu ponuja, kako ponuja in zakaj, lahko samo koristi tako odraslim kot otrokom. Najbolj pomembno je pridobiti avtoriteto pri bralcu. Kritično branje je osvobodujoča dejavnost in je tudi zabavna.

Motivi za branje:

- Izkusiti zvoke in slike kot senzorične dejavnosti zunaj in nad skupnimi pomeni in vzorci.

To je bistvo blaženosti/sreče (*»jouissance«*) – telesne sreče.

- Zadovoljstvo pri samih besedah – vzorec, ki jih zvoki naredijo, zanimiv način kako se med seboj kombinirajo, njihova zmožnost izražanja odkrite, zastrahujoče oz. lepe slike oz. ideje.

To je točka kjer *»jouissance«* (blaženost/sreča) prične obračati proti *»plaisirju«* (zadovoljstvu). Obstajajo različne načine kako tekst nudi bralcu *»plaisir«*.

- Zadovoljstvo prebuditi čustva nekemu: smejanje pri komičnih situacijah, tako da čutimo bolečino oz. veselje, ki jih osebe znotraj literature izkusijo.
- Zadovoljstvo, da uporabimo različno znanje in strategije razumevanja – obvladovati in izkusiti kar tekst pričakuje od svojih bralcev.
- Zadovoljstvo prepoznati 'luknje' in naučiti se informacije oz. strategije, ki so potrebne da te luknje zapolnimo. S tem načinom razvijamo svoje znanje in obvladovanja.
- Zadovoljstvo slik in idej, ki jih besede vzbudijo – način, kjer lahko vizualiziraš o ljudeh in krajih, ki jih nisi nikoli videl oz. razmišljati o nečem, ki prej nismo nikoli razmišljali.
- Zadovoljstvo ko najdemo ogledalo sebe – se identificiramo z namišljenimi liki.

- Zadovoljstvo pobega – ko stopimo izven sebe (vsaj v domišljiji) in izkusimo življenje in mišljenja drugih ljudi.
- Zadovoljstvo zgodbe – organizirani vzorci čustvene vključenosti in odstranitve, občutek suspenza, vrhunec zgodbe, rešitve, vzorce naključja ki sestavijo zgodbo.
- Zadovoljstvo pripovedovanja zgodbe – zavest na kakšen način pisateljevo razmišljanje oz. poudarek na določene elemente oblikuje reakcijo bralca.
- Zadovoljstvo strukture – zavest kako besede, slike oz. dogodki oblikujejo enotne in pomenljive vzorce.
- Zadovoljstvo o svoji zavestnosti, kako elementi literarnega dela usklajujejo in oblikujejo celoto.
- Zadovoljstvo razumevanja – da vidimo kako literaturo ne samo zrcali življenje, vendar tudi komentira in vzpodbuja bralce, da razmišljajo o pomenu njihove eksistence.
- Zadovoljstvo pridobivanje vpogled v zgodovino in kulturo skozi literaturo.
- Zadovoljstvo prepoznati oblike in žanre – videti podobnosti med deli literature.
- Zadovoljstvo formule – ponavljanje znanih izkušenj pri zgodbah, v kateri smo že v preteklosti uživali.

Zadnje omenjene so očitno koncentrirane izkušnje. Obstaja tudi nasprotje zadovoljstva te formule – bolj v smislu »*jouissance*« (sreča):

- Zadovoljstvo pri nečem novem – izkusiti izrazite različne zgodbe in poezije.

Vendar si morate zapomniti, da tudi formulaični teksti ima tendenco ponuditi »*jouissance*«, bralcu, ki se zavestno odloči oz. nezavestno se jih brani. Ravno tako ponuja bralcu kako tekst lahko pridobi določene reakcije:

- Zadovoljstvo videnja skozi literaturo – videti kako poezije oz. zgodbe poskusijo oblikovati čustva in vplivati na razumevanja in moralne odločitve na načine ki bi jih bili oz. ne bi bili pripravljeni sprejeti.

- Zadovoljstvo raziskovati načine kako tekst včasih škoduje oz. zanika njihovega očitnega pomena.
- Zadovoljstvo razvijati globlje razumevanje odgovorov in se nanaša na odgovore drugih tekstov in na razumevanje literature na splošno.

Končno je tudi socialni vidik, ki jih zadovoljstvo v literaturi prinaša:

- Zadovoljstvo deliti izkušnje z literaturo z drugimi osebami (branje drugim, na primer).
- Zadovoljstvo pri razpravljanju z drugimi osebami glede tekstov, ki so jih prebrali.

Različna zadovoljstva pri tekstu vključuje vstopanje znotraj komunikativnih vlog z drugimi. Odgovor zgodbe oz. slike je srečanje s tekstom, ki sporoča okus drugačne osebnosti oz. izkušnje in dovoljuje bralcu izraziti in bolje razumeti njihove lastne osebnosti in izkušnje. Pogovarjanje oz. diskusije z drugimi osebami o tekstu, ki smo jih prebrali je nekakšno srečanje različno mislečih oseb (oz. pomanjkanja srečanja v dobrem pomenu). Strastni bralci berejo literaturo, da izkusijo kar niso prej izkusili, vedeli/razumeli oz. vsaj slišijo drugačno verzijo znane ideje oz. izkušnje. Govorijo o literaturi in vstopijo v dialog z drugimi osebami, ker dobre zgodbe, poezije, in slike imajo to sposobnost da ponovno bralca nagradi – to je, da bralci slišijo nove ideje o prebrani literaturi, delijo nove izkušnje, primerjajo z novimi teksti. (prevedeno po Nodelman 2003, str. 22)

9 EMPIRIČNI DEL

9.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Gledanje ali branje knjige je za otroka doživetje, ki buri njegovo domišljijo in ga spodbuja k razmišljanju. Kadar omenimo nekaj, kar se navezuje na preteklost ali pa prihodnost, otroška domišljija ne pozna meja. Lahko bi rekli, da beseda, ki po naključju vznemiri naš razum, povzroči valove na gladini in v globini, sproži neskončno vrsto verižnih reakcij, v svoje gibanje pa zajeme izkustvo, spomin in domišljijo.

V raziskavi bom preko projekta »Oglejmo si nas skozi čas« otroke popeljala od preteklosti, preko sedanosti v prihodnost in vse tisto, kar nam sledi. Projekt je zastavljen tako, se bo otrokom preko različnih virov najprej sploh vzpodbudilo zanimanje za to, kaj je to čas, nato pa bodo ob poučnih knjig spoznali:

- čas dinozavrov in ledene dobe,
- pradavnino in jamskega človeka,
- piramide in faraone,
- grške igre,
- Rimljane,
- srednjeveški turnir,
- letalstvo,
- ozvezdje in planete,
- napoved prihodnosti.

Posamezna tema je vsebinsko prilagojena starosti otrok. Vse zgoraj omenjene teme, ki zajemajo ta projekt odražajo otrokovo zanimanje. Otroci namreč večkrat sprašujejo kaj je bilo v preteklosti, kaj so delali nekoč.

9.2 CILJ PROJEKTA

Cilj projekta je:

- otroci znajo uporabiti knjigo kot vir informacij,
- s pomočjo poučnih knjig jim prikazati, razložiti vse kar jih zanima o določeni tematiki.

9.3 PROJEKTNA VPRAŠANJA

Na podlagi opredelitve problema in predstavitvi zastavljenih ciljev bom poiskala odgovore na naslednja raziskovalna vprašanja:

- ali otroci znajo med množico različnih knjig, poiskati poučne knjige,
- ali otroci znajo v poučnih knjigah poiskati odgovor oz. rešitev za to, kar jih zanima,
- ali se otroci, ob sprejemanju informacij s pomočjo knjige, ustvarjalno odzivajo oziroma ali ta način spodbudno vpliva na razvoj njihovih ustvarjalnih sposobnosti.

9.4 OPIS VZORCA

Projektno delo sem izvajala v vrtcu Ciciban Novo mesto, v enoti Labod, v mesecu oktobru in novembru 2010.

Za vzorec sem imela skupino otrok, ki so vključeni v izmenski oddelek. V njem je petnajst otrok, starih od 1 do 6 let, na vsakih štirinajst dni pa se je prvotni skupini otrok pridružila še skupina šestih otrok, starih od 1 do 6 let. Tako je bilo največje skupno število otrok enaindvajset.

9.5 METODA ZBIRANJA PODATKOV

Projekt je potekal vsakodnevno; v dopoldanskem oziroma popoldanskem času. V večini primerov je bilo projektno delo izvajano skupaj s skupino starejših otrok (povprečno prisotnih je bilo 9 otrok, starih od 4 do 6 let), medtem ko so imeli mlajši otroci takrat dejavnosti z vzgojiteljico (povprečno 6 otrok, starih od 1 do 3 let). Mlajši otroci so bili vedno prisotni, kadar smo pri posamezni temi, spoznavali npr. življenjske navade Rimljanov in so tako skupaj z ostalimi okušali rimsko pico.

Vsak dan so otroci že vnaprej vedeli, o čem se bomo pogovarjali, tako da so sprva opazovali, kasneje pa so že sami želeli posamezno knjigo prelistati in v njej najti koristne informacije. Preden smo se začeli pogovarjati o dnevni temi, so otroci splošno odgovarjali na zastavljeno vprašanje, ki se je navezovalo na temo.

Vsi odgovori otrok so bili zapisani oz. posneti na snemalnik. Sledil je skupni pogovor o določeni temi in iskanje novih informacij v knjigah. Po pogovoru je sledilo še likovno ustvarjanje na dano temo.

Vsi izdelki so bili v nekem zaporedju razstavljeni po celotni sobi in ob koncu projekta so ti izdelki tvorili časovni trak dogodkov, ki so se zgodili v preteklosti, kar poteka sedaj in kar mislimo, oz. otroci mislijo, da sledi v prihodnosti.

9.6 INTERPRETACIJA REZULTATOV IN UGOTOVITVE

Pred pričetkom načrtovane dnevne tematike, so bila otrokom zastavljena tri splošna vprašanja, ki se navezujejo na temo, o kateri smo se tisti dan pogovarjali. Odgovori so bili ustrezno zapisani ali posneti.

Enaka vprašanja so jim bila postavljena tudi od koncu pogovora in ustvarjanja; največkrat kar med tako imenovanim »aktivnim počitkom«.

Dostikrat so se njihovi odgovori spremenili oziroma, da se včasih pri nekaterih sploh niso nič spremenili, ker so ti otroci imeli že neko predhodno znanje in so znali odgovoriti na zastavljena vprašanja brez težav.

9.7 KRAJŠA PREDSTAVITEV POTEKA POSAMEZNE TEMATSKE PREDSTAVITVE

Tema: 1	KAJ JE TO ČAS?
Datum:	8.11. 2010
Število otrok in starost:	9 otrok (5 deklic, 4 dečki), 4 – 6 let
Ura:	8.45 – 11.30

Viri

- Godec Schmidt, Jelka (2004). Škrat Zguba in kameleon. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Larousse (2001). Moja prva enciklopedija. Tržič: Učila International.
- Llewellyn, Claire (2003). Otroška slikovna enciklopedija. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Platt, Richard (1998). V začetku ...: skoraj popolna zgodovina tako rekoč vsega. Ljubljana: Slovenska knjiga.
- Chancellor,D., Murrell,D., Steele, P. in Taylor, B.(2007).Velika enciklopedija za otroke. Tržič: Učila.

Uvod:

V knjižni kotiček, v igralnici, sem dodala poučne knjige, in sicer: enciklopedije za otroke, slovarje, leksikone ter nekaj knjig, imenovanih *postavljanke* in *pop-up* knjige.. Ko smo se skupaj s starejšimi otroki iz skupine, zbrali pri mizi in ko jim je bilo postavljeno prvo vprašanje, so bili nekaj časa tiho potem pa so začeli odgovarjati, vsak po svoje, s svojimi besedami. Preko pogovora so ugotovili, da bi lahko našli še kakšen odgovor na to temo v knjigah. Tako so jih poiskali in prinesli na mizo.

Projekt:

S pomočjo izbranih knjig smo poiskali odgovore na vprašanja o času in časovnih obdobjih, s katerimi poimenujemo dele preteklosti. Njihovi komentarji, ki so nastali ob gledanju različnih časovnih trakov, so bili zapisani na plakat, katerega smo potem razstavili. Na pano, kjer so navadno razstavljeni likovni izdelki pa smo nalepili barvne liste, ki bodo ponazarjali časovni trak.

Povzetek:

Zanimivo je, da so otroci prinesli na mizo samo tiste knjige, ki so bile za njih nove in ki jih niso poznali od prej. Torej se na mizi ni znašla nobena knjiga, katero bi uvrščali v leposlovje, ampak so bile to same otroške enciklopedije (spadajo med poučne knjige). Opazila sem tudi, da so otroci kasneje rajši gledali knjige s stvarnimi fotografijami, risbami kot tiste knjige, katere so imele risane ilustracije in so bile že strukturno (različne postavljanke – kartonke) prirejene za otroke.

Slika 1: Predstavitev skupine

Slika 2: Miselni izziv: "Kaj je bilo dolgo časa nazaj?"

Tema: 2	ČAS DINOZAVROV IN LEDENA DOBA
Datum:	9.11.2010
Število otrok in starost:	9 otrok (5 deklic, 4 dečki), 4 – 6 let
Ura:	9.00 – 11.40

Viri

- Chancellor,D., Murrell,D., Steele, P. in Taylor, B.(2007).Velika enciklopedija za otroke. Tržič: Učila.
- Aston, Claire, Harris, Nicholas in Turner, Susanna (1999). Velika knjiga znanja. Ljubljana: DZS.
- Ball, Sara (2009). Sestavi svojega dinozavra. Ljubljana: Založba Kres.
- Godec Schmidt, Jelka (2004). Škrat Zguba in kameleon. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Komat, Anton (2007). Dinozavri. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Larousse (2001). Moja prva enciklopedija. Tržič: Učila International.
- Llewellyn, Claire (2003). Otroška slikovna enciklopedija. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Platt, Richard (1998). V začetku ...: skoraj popolna zgodovina tako rekoč vsega. Ljubljana: Slovenska knjiga.

Uvod:

Otroci so si ogledali repliko dinozavrovega okostja. Nihče izmed njih ni točno vedel, kaj imajo pred seboj, zato so bili njihovi odgovori zelo različni. Ob predlogu, da se poišče kaj takšnega tudi v knjigah, so bili vsi navdušeni.

Projekt:

Preko knjig so otroci spoznali, kako so se dinozavri imenovali, kakšni so bili, kaj so jedli, kje vse so živeli in zakaj so sploh izumrli. Potrebna je bila tudi sprotna razlaga posameznih besed (npr. izumrtje, rastlinojdec, mesojedec ipd.). Potem so na list, na »časovnem traku«, nalepili podobo dinozavra. Pod njim je bil prostor, kjer so otroci razstavili vse, kar so naredili v tem dnevu na temo dinozavrov.

Potekalo je več dejavnosti, pri katerih so otroci prosto prehajali od ene do druge: izrezali so sličice na temo dinozavrov in jih lepili na plakat, risali so odtise stopal kot naj bi jih puščali dinozavri, iz kartona so naredili gibljivo dinozavrovo čeljust, iz odpadnih škatlic so sestavljali ogrodja dinozavrov, na koncu pa so si ogledali še video posnetke, o življenju dinozavrov.

Povzetek:

Otroci so bili navdušeni, ko so preko ilustracij v knjigah, pridobivali informacije o času dinozavrov kot tudi, ko so izdelovali podobe le-teh na različne načine.

Zagotovo ne bi vzbudilo tolikšnega zanimanja le golo pripovedovanje ali morda branje leposlovne knjige kot pa knjige, v katerih je realno narisano boj dinozavrov med seboj, vzrok njihovega izumrtja. Otroci so si tekom bivanja v vrtcu ogledovali te knjige in se med seboj o njih pogovarjali.

Slika 3: Ogled knjig, na temo dinozavri.

Slika 4: Izdelana gibljiva dinosavrova čeljust.

Slika 5: Začetek časovnega traku.

Tema: 3	PRADAVNINA IN JAMSKI ČLOVEK
Datum:	10. 11. in 11. 11. 2010
Število otrok in starost:	12 otrok (7 deklic, 5 dečkov), 1 – 6 let
Ura:	9.00 – 11.40

Viri

- Chancellor,D., Murrell,D., Steele, P. in Taylor, B.(2007).Velika enciklopedija za otroke. Tržič: Učila.
- Aston, Claire, Harris, Nicholas in Turner, Susanna (1999). Velika knjiga znanja. Ljubljana: DZS.
- Godec Schmidt, Jelka (2004). Škrat Zguba in kameleon. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Larousse (2001). Moja prva enciklopedija. Tržič: Učila International.
- Llewellyn, Claire (2003). Otroška slikovna enciklopedija. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Platt, Richard (1998). V začetku ...: skoraj popolna zgodovina tako rekoč vsega. Ljubljana: Slovenska knjiga.

Uvod:

Za miselni izziv so otroci opazovali slike in sicer eno, kjer je bil naslikan mamut in drugo, ki je prikazovala jamsko slikarstvo. Otroci so opisovali, kaj slike prikazujeta. Na koncu sem jih seznanila s tem kaj pravzaprav res prikazujeta. Sami so predlagali, da bi pogledali v knjige, če kaj piše o tem kot je o dinozavrih.

Projekt:

Vse knjige, v katerih so našli kaj na to temo, so razporedili po mizah in si nato ogledovali posamezne ilustracije. Deklica, ki že zelo dobro bere, je na pobudo tudi kaj glasno prebrala. Tako so preko knjig spoznali jamskega človeka, njegovo delo, življenjski prostor, oblačila, prehrana. Spoznali pa so tudi kdo je bil mamut in kakšen je bil.

Sledile so dejavnosti: risanje mamuta s suhimi barvicami, ples ob zvoku piščali, izdelovanje mamuta iz odpadnih tulcev in blaga, »stensko slikanje« (risanje s prstnimi barvami na steno oz. papirno podlogo, pritrjeno na steno) in zadnja dejavnost, pri kateri so sodelovali tudi mlajši otroci v skupini, hoja s hoduljami in nošenje »tovora« na ramenih oz. »tehtnica«. Na koncu so na »časovni trak« umestili še podobi mamuta in jamskega človeka ter jamsko slikarijo, izdelke pa razstavili pod njim.

Povzetek:

Otroci so bili navdušeni nad stenskimi slikarijami, katere fotografije so si ogledali v knjigah. Potrebovali so dodatna pojasnila, v smislu kaj posamezna fotografija prikazuje. Zelo so se vživel, ko so ustvarjali s prsti, saj večinoma slikajo s čopiči. Zelo so bili spretni pri hoji s hoduljami, pri prenašanju bremena pa so imeli nekaj težav. Predlagali so tudi, da bi del igralnice spremenili v votlino in bi se tako lahko igrali igro vlog (na temo jamski ljudje). Dogovorili smo se, da jim bova z vzgojiteljico, to tudi omogočile.

Slika 6: Preizkus nošenja bremena.

Slika 7: Hoja s hoduljami.

Slika 8: Slikanje s prstnimi barvami, na temo Jamski človek.

Tema: 4	PIRAMIDE IN FARAONI
Datum:	12.11.2010
Število otrok in starost:	8 otrok (4 deklic, 4 dečki), 4 – 6 let
Ura:	8.50 – 11.00

Viri

- Chancellor,D., Murrell,D., Steele, P. in Taylor, B.(2007).Velika enciklopedija za otroke. Tržič: Učila.
- Aston, Claire, Harris, Nicholas in Turner, Susanna (1999). Velika knjiga znanja. Ljubljana: DZS.
- Baussier, Sylvie (2005). Egipt in faraoni. Ljubljana: Modrijan.
- Chrisp, Peter (2004). Pogled od blizu. Stari Egipt. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Godec Schmidt, Jelka (2004). Škrat Zguba in kameleon. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Larousse (2001). Moja prva enciklopedija. Tržič: Učila International.
- Llewellyn, Claire (2003). Otroška slikovna enciklopedija. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Platt, Richard (1998). V začetku ...: skoraj popolna zgodovina tako rekoč vsega. Ljubljana: Slovenska knjiga.
- Steele, Philip (1995). ZAKAJ NEKI so gradili piramide in druga vprašanja o starem Egiptu. Murska Sobota: Pomurska založba.

Uvod:

Otrokom sem pokazala, v eni izmed enciklopedij, ilustracijo na kateri je bila piramida. Povprašala sem jih, kaj vedo o njih. V nadaljevanju so si preko knjige, ki je zasnovana tako, da se posamezne vsebine razkrivajo bralcu z odkrivanjem, razpiranjem okenc, spoznali vse o piramidah.

Projekt:

V knjigah smo našli informacije, kako so živeli faraoni, zakaj in kako so gradili piramide, kakšno pisavo so uporabljali. Potem so si otroci za svoje ime izmislili hieroglif, jih narisali s tušem in kasneje predstavili ostalim otrokom. Iz konstruktor kock so na tridimenzionalno trikotno podlago gradili podobo piramide in iz odpadnega materiala izdelali brenkala, ki so predstavljala harfe, katere so bile značilno glasbilo tistega časa. Podobo piramide so tudi umestili na časovni trak.

Povzetek:

Otrokom je bila tema všeč, saj so predvsem deklice že iz risanih filmov vedele, kdo so faraoni, kdo je bila Kleopatra (v smislu oblačenja, frizure in telesnih poslikav). Predlagale so, da bi se tudi v vrtcu kdaj igrali, da bi bile deklice Kleopatre, dečki pa faraoni in bi si naredili tudi papirnato piramido. Dogovorili smo se, da bomo najprej zbrali vse, kar potrebujemo za takšno igro in se to igrali v telovadnici, kjer je večja prostorska površina.

Sedaj, ko je na časovnem traku že nekaj tem, otroci sami opazijo, kako so si ljudje različni.

Slika 9: Ogléd knjige, ki bralcu razkriva vsebino tako, da le ta odkriva in razpira okenca. (Po avtorju Perry Nodelman-u bi lahko ta način otroške motivacije imenovali motiv pridobivanja vpogleda v zgodovino in kulturo skozi igro.)

Slika 10: Risanje lastnih hieroglifov za svoje ime.

Tema: 5	GRŠKE IGRE
Datum:	15.11.2010
Število otrok in starost:	11 otrok (7 deklic, 4 dečki), 1 – 6 let
Ura:	16.00 – 18.00

Viri

- Aston, Claire, Harris, Nicholas in Turner, Susanna (1999). Velika knjiga znanja. Ljubljana: DZS.
- Ceserani, Gian Paolo (1989). Kreta. Ljubljana: Domus.
- Chancellor,D., Murrell,D., Steele, P. in Taylor, B.(2007).Velika enciklopedija za otroke. Tržič: Učila.
- Godec Schmidt, Jelka (2004). Škrat Zguba in kameleon. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Macdonald, Fiona (1998). ZAKAJ NEKI so Grki gradili svetišča in druga vprašanja o stari Grčiji. Murska Sobota: Pomurska založba.

Uvod:

Ker pridejo otroci v vrtec popoldne, smo lahko izkoristili celoten vrtčevski kompleks, za naše grške igre.

Projekt:

Otroci so s pomočjo ilustracij v knjigi spoznali grške bogove (podrobneje smo si ogledali Afrodito, Ateno in Zevsa) in njihove značilnosti, nato pa še nekaj splošnega o grškem ljudstvu. Zanimale so jih predvsem grške ladje (na kljunu vsake ladje so bila narisana očesa, ki so v smislu vraževerja odganjala zlo), katere so potem tudi risali.

Ko so se starejšim pridružili tudi mlajši otroci, smo se dogovorili, da se bomo igrali igro Labirint. Vzgojiteljica je z nekaj otroki odšla v eno izmed igralnic v vrtcu, mi pa smo jih morali najti. V pomoč so nam bili barvni listki, ki so jih puščali za seboj po tleh.

Iskanje je bilo za otroke zelo zabavno, saj so sprva mislili, da se otroci skrivajo v sosednji igralnici, na koncu pa so jih našli na podstrešju. Tako so raziskovali vrtec, ob enem pa se še igrali igro podobno labirintu.

Časovni trak je pridobil še eno temo oz. še eno časovno obdobje, kateri je bil na panoju označen s skico labirinta in narisano bojvniško ladjo.

Povzetek:

Otrokom ni bilo težko iskati tiste, ki so se skrivali, kajti videlo se je, da imajo zelo dobro orientacijo in so se hitro znašli.

Sama tema jim je bila zanimiva, morda ne tako kot predhodne, so si pa vseeno zapomnili imena grških bogov, kar sem opazila, ko sem jih spremljala pri njihovi igri v koticah (Zeus, Afrodit, Atena). Med igro so se klicali po imenih in uporabljali med seboj dogovorjene gibe.

Slika 11: Risanje grških ladij. (tehnika: suhe barvice)

Slika 12: Razstava izdelkov.

Slika 13: Umestitev nove teme na časovni trak.

Tema: 6	RIMLJANI
Datum:	16.11.2010
Število otrok in starost:	16 otrok (7 deklic, 9 dečkov), 1 – 6 let
Ura:	16.00 – 18.00

Viri

- Chancellor,D., Murrell,D., Steele, P. in Taylor, B.(2007).Velika enciklopedija za otroke. Tržič: Učila.
- Godec Schmidt, Jelka (2004). Škrat Zguba in kameleon. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Macdonald, Fiona (1998). ZAKAJ NEKI so Rimljani nosili toge in druga vprašanja o stari Rimu. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Platt, Richard (1998). V začetku ...: skoraj popolna zgodovina tako rekoč vsega. Ljubljana: Slovenska knjiga.

Uvod:

Na mizi je bilo pripravljeno testo, sir, paradižnikova omaka in salama, vse skupaj pa pokrito s prtom. Ko so se otroci zbrali okrog mize, smo odstranili prt. Otroci so takoj vedeli, da bodo pekli pico.

Projekt:

Otrokom sem povedala, da je bila pica ena od jedi, že v rimskih časih. Ob knjigah so spoznali kdo so bili to Rimljani, kaj so delali, kako so živeli, nato so se lotili peke »rimske pice«.

Pri oblikovanju testa in potem pri nadaljnji izdelavi pice so bili otroci samostojni, usmerjeni so bili le pri vrstnem redu sestavin. Ko so bile pice pečene, so se pridružili tudi mlajši otroci. Iz večjih kosov blaga smo naredili rimska oblačila – toge, pripravili blazine in sedli na tla kot so počeli Rimljani.

Časovni trak je pridobil novo »obdobje« in sicer Rimljana, oblečenega v toge.

Povzetek:

Otroci so bili navdušeni nad tem, da so sami pripravili hrano in prostor, kjer se bo jedlo. Nekateri se sprva niso želeli obleči v »togo«, kasneje, ko so videli ostale, pa so le izrazili željo, da bi tudi oni imeli takšno obleko. Tema je bila zanimiva za otroke, saj so izrazili željo, da bi to še kdaj ponovili.

Slika 14: Med pripravo pice.

Slika 15: Preizkus, kako naj bi Rimljani nosili toge.

Slika 16: Okušanje "rimske pice".

Tema: 7	SREDNJEVEŠKI TURNIR
Datum:	17.11.2010
Število otrok in starost:	14 otrok (8 deklic, 6 dečkov), 1 – 6 let
Ura:	16.00 – 18.00

Viri

- Chancellor,D., Murrell,D., Steele, P. in Taylor, B.(2007).Velika enciklopedija za otroke. Tržič: Učila.
- Godec Schmidt, Jelka (2004). Škrat Zguba in kameleon. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Llewellyn, Claire (2003). Otroška slikovna enciklopedija. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Platt, Richard (1998). V začetku ...: skoraj popolna zgodovina tako rekoč vsega. Ljubljana: Slovenska knjiga.
- Steele, Philip (1996). ZAKAJ NEKI so imeli gradovi obrambne jarke in druga vprašanja o starem veku. Murska Sobota: Pomurska založba.

Uvod:

V igralnico sem prinesla dve zelo veliki škatli in otroke povprašala kaj bi lahko z njima naredili. Zanimivo, da so takoj predlagali, da bi imeli grad, da bi se igrali v njem. To je bil uvod v dnevno tematiko.

Projekt:

Z otroki smo si ogledali ilustracijo na temo srednjeveški turnir in si s pomočjo ostalih enciklopedij razložili, kakšno je bilo nekoč življenje na gradu. Sledile so različne dejavnosti.

Otroci imeli možnost prehajati iz ene dejavnosti k drugi:

- risanje gradu s tušem in vodenimi barvicami,
- izdelovanje osebnega grba,
- izdelovanje papirnatega gradu iz kartona ter
- izdelovanje lesenih konjičkov.

Ko so bili izdelki končani, smo vse uporabili in povezali v celoto. V igralnici smo postavili grad, ob gradu so bili postavljeni leseni konjički, za »konjenike«. Vsak, ki se je igral v gradu, je imel svoj osebni grb in risbe. Podobe gradu so krasile steno za papirnatim gradom. Ob igri so poslušali tudi srednjeveško glasbo.

Povzetek:

Viteški turnir je še ena tema, za katero bi se otroci navduševali znova in znova. Ravno zato, ker so bili že pri samem procesu nastajanja kot tudi potem igranja, otroci zelo navdušeni, je ta tema trajala več dni. Ko so umestili srednjeveški turnir, na časovni trak in pod njim razstavili izdelke, so se ideje otrok še kar odkrivale.

Slika 17: Spretnostne igre.

Slika 18: Igra v papirnatem gradu.

Slika 19: Priprave na konjeniške igre.

Slika 20: Grb osebnosti.

Slika 21: Risanje podobe gradu.

Slika 22: Okrasitev začetnice lastnega imena - iluminacija.

Slika 23: Izdelki na časovnem traku.

Tema: 8	LETALSTVO
Datum:	18.11.2010
Število otrok in starost:	15 otrok (8 deklic, 7 dečkov), 1 – 6 let
Ura:	16.00 – 18.00

Viri

- Chancellor,D., Murrell,D., Steele, P. in Taylor, B.(2007).Velika enciklopedija za otroke. Tržič: Učila.
- Godec Schmidt, Jelka (2004). Škrat Zguba in kameleon. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Platt, Richard (1998). V začetku ...: skoraj popolna zgodovina tako rekoč vsega. Ljubljana: Slovenska knjiga.

Uvod:

Otrokom je bilo zastavljeno preprosto vprašanje: »Kako pa so včasih leteli?«. Njihovi odgovori so bili zelo različni. Odgovor so poiskali tudi v knjigah.

Projekt:

V knjigi so si otroci ogledali časovni trak razvoja letalstva. Bilo je veliko smeha, ko so si ogledovali ilustracije. Tudi pri poimenovanju današnjih, sodobnih zračnih plovil, so imeli nekaj težav oziroma so tisti otroci, ki so poznali pravilne izraze popravljali tiste, kateri so poimenovanje malo priredili po svoje. Nato so tudi sami izdelali svoja letala iz papirja in kartona.

Naučili so se tudi zgibanja letala iz papirja, katera so potem krasila našo igralnico, seveda pa so jih tudi preizkusili na »letalski tekmi«. Pripravili smo si tudi pravo »pilotsko malico« (mlečno štručko in rezano sadje). To ime so si otroci izmislili in tako poimenovali hrano, ki je bila tisti dan na jedilniku za malico.

Povzetek:

Otroci niso spoznali samo kakšna zračna plovila poznamo, ampak so se seznanili tudi s tem, kaj vse sestavlja kompleks imenovan letališče ter da letalo ne leti kar prosto po zraku, ampak je vse skupaj skrbno nadzorovano.

Svoje na novo pridobljene informacije, so se jim zdele zanimive, saj so jih potem uporabljali tudi pri svoji spontani igri.

Slika 24: Papirnata letala.

Slika 25: Nastajanje modelov raket.

Slika 26: Končni modeli raket.

Slika 27: Oznaka na časovnem traku.

Tema: 9	OZVEZDJA IN PLANETI
Datum:	19.11.2010
Število otrok in starost:	12 otrok (5 deklic, 7 dečkov), 1 – 6 let
Ura:	16.00 – 18.00

Viri

- Aston, Claire, Harris, Nicholas in Turner, Susanna (1999). Velika knjiga znanja. Ljubljana: DZS.
- Chancellor,D., Murrell,D., Steele, P. in Taylor, B.(2007).Velika enciklopedija za otroke. Tržič: Učila.
- Dyer, Alan (2010). Vesolje. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Uvod:

Vsak izmed otrok je narisal krog, ga pobarval in izrezal. Tako smo imeli na mizi podobo sonca in devetih krogov, katere smo postavila po vrsti, stran od sonca. Vse je zanimalo, kaj je to sestavljeno in predlagala sem, da poiščejo podobno sliko v knjigah.

Projekt:

Podobo sonca in ostalih planetov so tako poiskali v knjigah. Zanimiva so jim bila imena posameznega planeta in njihove barve. Ker je sam naslov teme zelo splošen, sem se pri načrtovanju osredotočila na to, da otroci spoznajo planete, ki poleg Zemlje še obstajajo, da spoznajo zvezdno karto ter kako ljudje raziskujejo vesolje.

Dejavnosti, ki so zajemale vse te cilje so bile: izdelovanje rakete iz odpadnega materiala, nočno opazovanje zvezd in primerjava z zvezdno karto, barvanje stiropornih krogel in izdelava planetarija, ogled fotografij o ameriškem astronomskem središču Nasa in priprava »astronavtskega napitka« (pomarančni in borovničev sok).

Povzetek:

Temo smo umestili na časovni trak. Za otroke je bila zelo zanimiva kljub temu, da bi lahko na prvi pogled dejali, da so predšolski otroci premajhni za to.

Zelo so bili navdušeni, tako pri predstavitvi s pomočjo knjig kot tudi, ko sem jim kazala lastne fotografije iz obiska Nasinega središča.²

Pri izdelovanju »astronavtskega napitka« so sodelovali starejši otroci, ki so ga pripravili samostojno tako zase kot za mlajše otroke (starost 1-3 let), ki so se nam pridružili kasneje.

Slika 28: Planetarij.

Slika 29: Izdelki na časovnem traku.

² Leta 2008, sem bila na zasebnem obisku, v Nasinem muzeju, na Floridi. Posnete fotografije so bile pri tej temi zelo dobro dodatno gradivo.

Slika 30: Plakat s fotografijami o planetih ter Nasinem muzeju na Floridi.

Slika 31: Sladkorne galaksije.

Tema: 10	MAKETA PRIHODNOSTI
Datum:	22.11.2010
Število otrok in starost:	9 otrok (5 deklic, 4 dečki), 4 – 6 let
Ura:	9.00 – 11.00

Viri

- Chancellor,D., Murrell,D., Steele, P. in Taylor, B.(2007).Velika enciklopedija za otroke. Tržič: Učila.
- Godec Schmidt, Jelka (2004). Škrat Zguba in kameleon. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Uvod:

Z otroki smo si ogledali pano oziroma časovni trak, kjer smo videli, kaj vse smo do sedaj spoznali, izdelali. Nato pa smo se pogovarjali o prihodnosti, v smislu kaj menijo, kako bo pri nas čez veliko let.

Projekt:

Otroci so s svojimi idejami in razmišljanjem pripomogli k nastajanju miselnega vzorca o tem, kaj in kako bo v prihodnje. Nato so svoja razmišljanja prenesli tudi na papir in svoje napovedi še narisali. Ena izmed deklica je dejala, da bodo ljudje hrano kar pili. V nadaljevanju dejavnosti smo si tudi mi sami pripravili sadne napitke t. i. » mlečni napitek«.

Povzetek:

O prihodnosti otroci niso znali kaj dosti povedati, ker jim je bilo preprosto težko sploh razumeti, kaj hočem od njih izvedeti. Nisem pa želela s svojimi predlogi vplivati na njihove misli.

Slika 32: Miselni izziv: "Kaj je bilo včeraj, kaj je danes, kaj bo jutri?"

Slika 33: Ustvarjanje s kockami na temo "Napoved prihodnosti".

10 SKLEP

V sklepnem delu diplomske naloge bom povzela ugotovitve, do katerih sem prišla v času izvajanja projekta.

Pred pričetkom projekta, sem si zastavila dva cilja. Eden izmed njiju teži k otrokovi samostojni uporabi knjig kot viru informacij. Pri drugem pa gre za to, da otrok s pomočjo posrednika, v našem primeru vzgojitelja, spozna, da lahko v knjigah, v našem primeru poučnih, dobi ustrezne odgovore na določeno vprašanje.

Projekt je pokazal, da otroci znajo poiskati knjigo in jo uporabiti za določen namen. Znali so ločiti poučne knjige od pravljic. S pomočjo poučnih knjig, ki so jih otroci sami prinesli iz knjižnega kotička, smo spoznavali, se seznanjali npr. s piramidami in faraoni, Rimljani, dinozavri. Po pogovoru o določeni tematiki so otroci na dano temo tudi likovno ustvarjali oziroma se vživljali v takratni čas.

S tem, ko so bili zastavljeni cilji doseženi, sem ob enem dobila tudi odgovore na zastavljena raziskovalna vprašanja, ki sem jih izpeljala iz ciljev projekta.

Slika 34: Časovni trak na koncu projekta.

11 VIRI IN LITERATURA

- Appleyard, J.A. (1994). *Becoming a reader : the experience of fiction from childhood to adulthood*. Cambridge: Cambridge university press.
- Aston, Claire, Harris, Nicholas in Turner, Susanna (1999). *Velika knjiga znanja*. Ljubljana: DZS.
- Ball, Sara (2009). *Sestavi svojega dinozavra*. Ljubljana: Založba Kres.
- Baussier, Sylvie (2005). *Egipt in faraoni*. Ljubljana: Modrijan.
- Blažič Mileva, Milena (2008). *Mladinska književnost v literarni vedi in v izobraževanju*. V Krakar Vogel, Boža (ur.), *Književnost v izobraževanju – cilji, vsebin, metode* (str. 177-186). V Ljubljani : Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete.
- Ceserani, Gian Paolo (1989). *Kreta*. Ljubljana: Domus.
- Chancellor,D., Murrell,D., Steele, P. in Taylor, B.(2007).*Velika enciklopedija za otroke*. Tržič: Učila.
- Chrisp, Peter (2004). *Pogled od blizu. Stari Egipt*. Murska Sobota: Dyer, Alan (2010). *Vesolje*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Dyer, Alan (2010). *Vesolje*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Godec Schmidt, Jelka (2004). *Škrat Zguba in kameleon*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Jamink, Tilka (1997). *Knjižna vzgoja otrok od predbralnega obdobja do 9. leta starosti*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Kobe, Marjana (1987).*Pogledi na mladinsko književnost*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Komat, Anton (2007). *Dinozavri*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Kordigel Aberšek, Metka (2008). *Didaktika mladinske književnosti*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod za šolstvo.
- Larousse (2001). *Moja prva enciklopedija*. Tržič: Učila International.
- Llewellyn, Claire (2003). *Otroška slikovna enciklopedija*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Macdonald, Fiona (1998). *ZAKAJ NEKI so Rimljani nosili toge in druga vprašanja o stari Rimu*. Murska Sobota: Pomurska založba.

- Macdonald, Fiona (1998). ZAKAJ NEKI so Grki gradili svetišča in druga vprašanja o stari Grčiji. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Nodelman, Perry (2003). The pleasures of Children's Literature. Boston: Allyn and Bacon.
- Platt, Richard (1998). V začetku ...: skoraj popolna zgodovina tako rekoč vsega. Ljubljana: Slovenska knjiga.
- Steele, Philip (1995). ZAKAJ NEKI so gradili piramide in druga vprašanja o starem Egiptu. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Steele, Philip (1996). ZAKAJ NEKI so imeli gradovi obrambne jarke in druga vprašanja o starem veku. Murska Sobota: Pomurska založba.